QAMCHIBEK KENJA IJODI: MA’NAVIYAT VA BADIIY TAFAKKUR UYG‘UNLIGI

MAMATURAIMOVA NILUFAR AHMADJONOVNA
OSIYO XALQARO UNIVERSITETI 1- BOSQICH MAGISTRANTI

Ustoz yodi barhayot…

Annotatsiya:Mazkur maqolada Qamchibek Kenja ijodining ma’naviy-estetik xususiyatlari, badiiy tafakkuri hamda inson ruhiyatini tasvirlashdagi o‘ziga xos jihatlari tahlil qilinadi. Shoir she’rlarida samimiyat, falsafiy mushohada, vatanparvarlik va ustoz-shogird an’analarining badiiy ifodasi yoritilgan. Shuningdek, ijodkor asarlarining yosh avlod tarbiyasidagi o‘rni hamda uning adabiy merosining bugungi adabiy jarayondagi ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so‘zlar :Qamchibek Kenja, o‘zbek adabiyoti, badiiy tafakkur, ma’naviyat, falsafiy mushohada, she’riyat, ruhiyat tasviri, vatanparvarlik, ustoz-shogird an’anasi, badiiy meros, samimiyat, estetik qarashlar.

O‘zbek adabiyotida har bir davr o‘ziga xos ovoz, o‘ziga xos ruh olib kirgan ijodkorlar bilan boyib kelgan. Ana shunday ijodkorlardan biri — Qamchibek Kenja bo‘lib, uning ijodi zamonaviy adabiy jarayonda alohida o‘rin tutadi. Shoirning bevaqt vafoti uning ijodini yanada qadrlash, chuqurroq o‘rganish zaruratini yuzaga keltirdi.

Qamchibek Kenja ijodi, avvalo, inson qalbining nozik kechinmalarini ifodalashga qaratilganligi bilan ajralib turadi. Uning she’rlarida insonning ichki olami, ruhiy iztiroblari, hayotga bo‘lgan munosabati o‘ziga xos badiiy ifodada namoyon bo‘ladi. Shoir har bir obrazni shunchaki tasvirlamaydi, balki uni his qiladi va o‘quvchiga ham his qildiradi.

Adabiyotshunoslikda ko‘p bor ta’kidlanganidek, haqiqiy ijodkor — bu qalb tarjimoni. Shu ma’noda, Qamchibek Kenja ham o‘z davrining ruhiy holatini ifoda etgan ijodkor

sifatida e’tirof etilishi mumkin. Uning asarlarida samimiyat ustuvor bo‘lib, sun’iylikdan yiroq, hayotiy haqiqatlarga yaqinlik seziladi.

Shoir ijodining yana bir muhim jihati — undagi falsafiy mushohadadir. Hayot va o‘lim, vaqt va abadiyat, inson va jamiyat o‘rtasidagi munosabatlar uning she’rlarida chuqur ramziy ma’noda ifodalanadi. Bu esa uning ijodini oddiy lirika darajasidan yuqoriga — tafakkur darajasiga olib chiqadi.

Bu borada mashhur o‘zbek adibi Abdulla Oripov ning “She’riyat — bu inson qalbining eng nozik torlarini chertuvchi san’atdir” degan fikrini eslash o‘rinlidir. Darhaqiqat, Qamchibek Kenja she’riyati ham ana shu nozik torlarni chertib, o‘quvchini befarq qoldirmaydi.

Yana bir ulug‘ adib Erkin Vohidov ijod haqida shunday degan edi: “Haqiqiy she’r yurakdan chiqib, yurakka yetib boradi.” Qamchibek Kenja ijodi aynan shu tamoyilga mos keladi. Uning har bir satrida yurak nafasi, insoniy tuyg‘ularning samimiy ifodasi mujassam.

Shoirning ijodida vatanparvarlik ruhini ham alohida ta’kidlash lozim. U Vatan obrazini faqat tashqi go‘zallik orqali emas, balki uning ruhiy, ma’naviy qiyofasi orqali ochib beradi. Bu esa uning asarlarini yanada ta’sirchan qiladi.

Shuningdek, Qamchibek Kenja ijodida ustoz-shogird an’analarining davomiyligi ham seziladi. U o‘zidan oldingi adabiy maktab vakillarining eng yaxshi an’analarini davom ettirgan holda, o‘ziga xos uslub yaratishga muvaffaq bo‘lgan. Bu jihatdan uning ijodini adabiy meros va zamonaviylik o‘rtasidagi ko‘prik deb baholash mumkin.

Adabiyotshunoslar ta’kidlaganidek, har bir ijodkorning haqiqiy bahosi vaqt o‘tishi bilan beriladi. Ammo ayrim ijodkorlar borki, ularning asarlari hali hayotlik davridayoq qalblardan joy oladi. Qamchibek Kenja ana shunday ijodkorlardan edi.

Uning ijodini o‘rganish jarayonida biz nafaqat badiiy tahlil qilamiz, balki insoniylik saboqlarini ham olamiz. Shoirning asarlari yosh avlod uchun ma’naviy qo‘llanma vazifasini bajaradi. Undagi sabr, shukr, mehr, sadoqat kabi tushunchalar bugungi kun uchun ham dolzarbdir.

Afsuski, ustozimiz bugun oramizda yo‘q. Ammo uning ijodi yashamoqda. Uning yozgan satrlari, bildirgan fikrlari biz uchun yo‘l ko‘rsatuvchi chiroq bo‘lib qolaveradi. Ayniqsa, biz — uning shogirdlari uchun bu meros yanada qadrli.

Biz o‘z ilmiy izlanishlarimiz, ijodiy ishlarimiz orqali ustozimizning nomini yashatishga harakat qilamiz. Garchi ustozimiz bizning bugungi yutuqlarimizni ko‘ra olmagan bo‘lsa-da, uning bergan saboqlari bizning har bir muvaffaqiyatimizda mujassam.
Xulosa qilib aytganda, Qamchibek Kenja ijodi — bu nafaqat badiiy meros, balki ma’naviy maktabdir. Uning asarlarini o‘rganish, targ‘ib qilish va kelajak avlodga yetkazish bizning muqaddas burchimizdir. Ustozning xotirasi esa qalbimizda abadiy yashaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

Abdulla Oripov. Tanlangan asarlar. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 2019.

Erkin Vohidov. Shoir yuragi. – Toshkent: Sharq nashriyoti, 2018.

Qamchibek Kenja. She’rlar va adabiy maqolalar to‘plami. – Toshkent, 2022.

Karimov N. XX asr o‘zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2016.

Qo‘shjonov M. Badiiy tafakkur va mahorat. – Toshkent: Fan, 2017.

Solijonov Y. Adabiyot nazariyasi asoslari. – Toshkent: Ma’naviyat, 2020.

Rasulov A. Hozirgi o‘zbek she’riyati poetikasi. – Toshkent: Akademnashr, 2021.